

Vergaderjaar 2008–2009

26 956

Beleidsnota Rampenbestrijding 2000–2004

Nr. 65

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2008

Hierbij bied ik uw Kamer het rapport van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) over de systeembeschouwing naar de veiligheid van het brandweerdijken en het daarbij horende voorgenomen beleid aan.¹

Aanleiding en het doel van de systeembeschouwing

De Inspectie OOV heeft naar aanleiding van het duikongeval in Terneuzen op 12 maart 2008 en vergelijkbare eerdere ongevallen, samen met de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en in afstemming met de Arbeidsinspectie rond de zomer van 2008 een systeembeschouwing uitgevoerd naar de veiligheid van het brandweerdijken.

Het doel van de systeembeschouwing is om tekortkomingen bij het brandweerdijken op te sporen en weg te nemen teneinde duikongevallen zoveel als mogelijk te voorkomen. De beschouwing gaat in op de vraag of de veiligheid van brandweerdijkers met het huidige systeem van brandweerdijken voldoende wordt gewaarborgd, en welke aanpassingen nodig zijn. Het huidige systeem steunt op de arbowetgeving en heeft een specifieke uitwerking in brandweervetgeving en brancherichtlijnen.

De gemeenten en korpsen met brandweerdijkers zijn al in maart en juni van 2008 door de Inspectie OOV geïnformeerd over de op dat moment gebleken risico's uit de ongevallen te Terneuzen en Urk, en opgeroepen om gepaste maatregelen te nemen. De Inspectie heeft, in overleg met de NVBR en de Arbeidsinspectie, het brandweerveld bij brief van 25 september 2008 over de meest urgente verbeterpunten uit de systeembeschouwing geïnformeerd. Daarbij heeft de Inspectie OOV de noodzaak benadrukt van het met spoed uitvoeren van die verbeteringen. De systeembeschouwing is in oktober afgerond en op 30 oktober met een symposium aan het brandweerveld gepresenteerd.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Bevindingen van de systeembeschuwing

De systeembeschuwing laat zien dat een praktijk van brandweerdijken is ontstaan waarin de veiligheid bij duikarbeid niet voldoende geborgd is. Genoemde oorzaken zijn: technische onvolkomenheden, onvoldoende vaardigheid in het uitvoeren van noodhandelingen en -procedures, onderschatting van de risico's, beperkte uitwisseling tussen brandweerkorpsen, ontbreken van goede centrale kaders en onvoldoende landelijke coördinatie en uniformiteit. Gemeenten en korpsen moeten volgens de Inspectie OOV dan ook bij zichzelf te rade gaan of zij de risico's van het brandweerdijken voldoende kunnen beheersen. Dat is een belangrijke voorwaarde voor het verantwoord uitvoeren van de duiktaak.

De systeembeschuwing biedt een helder inzicht in de concrete en urgente maatregelen en voorzieningen die noodzakelijk zijn om veilig te duiken. De beschouwing geeft inzicht in de veilige uitvoering van een aantal kritische handelingen en biedt de brandweerkorpsen daarmee de mogelijkheid om op korte termijn de veiligheid bij het duiken te verhogen.

Naast deze operationele maatregelen constateert de Inspectie OOV in haar rapport dat momenteel onvoldoende sprake is van een goed veiligheidsmanagement en -beleid. Een deugdelijk model voor risico-inventarisatie en -evaluatie en voor de aansturing en borging van de veiligheidszorg voor reddingduiken ontbreekt. Verder is een cultuur van veiligheidsbewustzijn en procedurediscipline noodzakelijk voor de effectiviteit van een systeem van procedures, instructie, toezicht en evaluatie. Er wordt geconstateerd dat deze «cultuur» onvoldoende ontwikkeld is. Een goede veiligheidscultuur is een voorwaarde voor veilig gedrag van de duikers.

In de systeembeschuwing wordt tevens geconstateerd dat een landelijke coördinatie en een algemeen geaccepteerd totaal kader voor veilig duiken ontbreken. De landelijke sturing op technische ontwikkelingen en de vertaling daarvan in leidraden, werkinstructies, leerstofmodules en examens is voor nu onvoldoende. Dit belemmert de éénduidige interpretatie en een goede naleving van wet- en regelgeving. Daarvoor zal de landelijke sturing professioneel ingericht en het lerend vermogen versterkt dienen te worden door uitwisseling van kennis en ervaring.

Vervolgacties

De NVBR voert de resultaten van de systeembeschuwing nu al door in brancherichtlijnen zoals de Leidraad Bestrijding Waterongevallen en de Werkinstructie duiken. Het Nederlands instituut voor fysieke veiligheid (Nifv) werkt aan de aanpassing van de leerstof en de oefenkaarten en het Nederlands bureau brandweereexamens (Nbbe) is al ver met het aanpassen van de examens en de hercertificering op korte termijn.

De Arbeidsinspectie is recent een inspectieproject gestart naar de veiligheid van ondermeer het brandweerdijken. Daarbij worden alle brandweerkorpsen met duikers geïnspecteerd. Ook de implementatie van de eerdergenoemde urgente verbetermaatregelen wordt hierin meegenomen.

Ook de Onderzoeksraad voor Veiligheid doet onderzoek naar de borging van de veiligheid van brandweerdijkers. Het resultaat van dit onderzoek wordt medio april 2009 verwacht.

Beleidsreactie

De Inspectie OOV en de NVBR hebben de praktijk van het brandweer-

duiken grondig beschouwd. Ik ben dan ook zeer erkentelijk voor deze openhartige beschouwing en ondersteun de bevindingen van harte.

De brandweer heeft als wettelijk vastgestelde taak het redden van mens en dier. Veelvuldig raken in Nederland mensen en dieren op het water in nood of zij raken door een ongeval te water. De brandweer moet ook in die situaties levensreddend kunnen optreden. Hiervoor zijn duikteams nodig. De brandweer is de enige organisatie die in staat is op ieder tijdstip duikers ter plaatse te hebben om nog levensreddend te kunnen optreden. De extra fysieke veiligheid die de brandweer hiermee biedt is een belangrijke meerwaarde voor de maatschappij. Deze meerwaarde moet echter wel geleverd kunnen worden in een veilige context voor de brandweerdikers, waarbinnen de gemeentelijke en regionale korpsen de risico's voldoende beheersen.

Het is met het oog op de veiligheid van de brandweerdikers van het grootste belang dat de duikende brandweerkorpsen de aangereikte urgente maatregelen met voorrang invoeren. De aansturing en het toezicht op de feitelijke realisatie door werkgevers en de commandanten van de korpsen die duiken is daarbij essentieel. Ik heb de werkgevers gevraagd hier op toe te zien. De werkgevers zijn op basis van de arbeidsomstandighedenwet immers verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van de werknemers.

De veiligheid van brandweerdikers moet ook in de toekomst geborgd blijven. De bestuurlijke maatregelen waartoe de Inspectie OOV in dat kader oproept (zoals een landelijke coördinatie en een totaalkader voor veilig duiken) vergen echter afstemming en een degelijke bestuurlijke inbedding. Daarom is het rapport van de systeembeschouwing, behalve aan de colleges van B&W en de besturen van de regionale brandweren, separaat aangeboden aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Veiligheidsberaad.

Ik zal in de komende maanden in nauw overleg met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Veiligheidsberaad en de NVBR nadere beleidsmaatregelen ontwikkelen. Over de uitkomsten zal ik u begin 2009 berichten. Na het verschijnen van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, dat medio april 2009 wordt verwacht, zal ik u hierop mijn reactie geven en, indien het rapport daartoe aanleiding geeft, aanvullende beleidsmaatregelen nemen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst